

LÄÄKÄRILIITTO
LÄKARFÖRBUNDET

Terveyskeskusten lääkäritilanne 2019

Julkaisuvapaa 9.1.2020 klo 11.00

Lisätietoja: www.laakariliitto.fi/tutkimus/laakarityovoima/

Terveyskeskusten lääkäritilanne 2019

- Kyselytutkimus terveyskeskusten johtaville lääkäreille.
- Vastausprosentti 100 (N=140).
- Kysely koskee yhden päivän lääkäritilannetta eli kyseessä on poikkileikkaustieto. Tänä vuonna tutkimuspäivä oli 2.10.
- Lääkäriliitto on tutkinut asiaa vuodesta 1986 lähtien.
- Vuodesta 2004 lähtien yhteistyössä KT Kuntatyönantajien, Sosiaali- ja terveysministeriön ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Kaikki maan terveyskeskukset mukana

- Tietoja kerättiin sähköisesti ja postitse:
 - 73 vastausta postikyselyllä
 - 67 vastausta sähköisellä kyselyllä
- Kolmen terveyskeskuksen tiedot koostuvat useista toimintayksiköistä:
 - Rannikko-Pohjanmaa : Kristiinankaupunki, Närpiö, Maalahti-Korsnäs, Kaskinen
 - Kysteri Pohjois-Savossa: Koillis-Savo (Kaavi ja Rautavaara), Leppävirta, Nilakka (Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele)
 - Viitasaaren terveyskeskus: Kinnula ja Viitasaari (Pihtipudas)

Keskeiset käsitteet

- **Lääkärivaje** Kokonaan hoitamatta olevien lääkärintehtävien %-osuus kaikista lääkärintehtävistä. Tehtäviin on haettu, mutta ei ole saatu lääkäriä.
- **Ostopalvelut** Kunnan virkapohjaisten tehtävien hoitoon yrityksiltä tai ammatinharjoittajilta ostaman lääkärintyön %-osuus kaikista tehtävistä.
- **Ulkoistaminen** Kunta päättää luopua virkojen täyttämisestä itse ja ulkoistaa lääkärintehtävät tai palveluiden tuottamisen yksityiselle yritykselle tai ammatinharjoittajalle.
- **Sijaisilla täytetyt tehtävät** Sisältää myös jatkokoulutuksessa olevat lääkärit, jotka suorittavat jatkokoulutusta vähintään 9 kk terveyskeskuksissa.

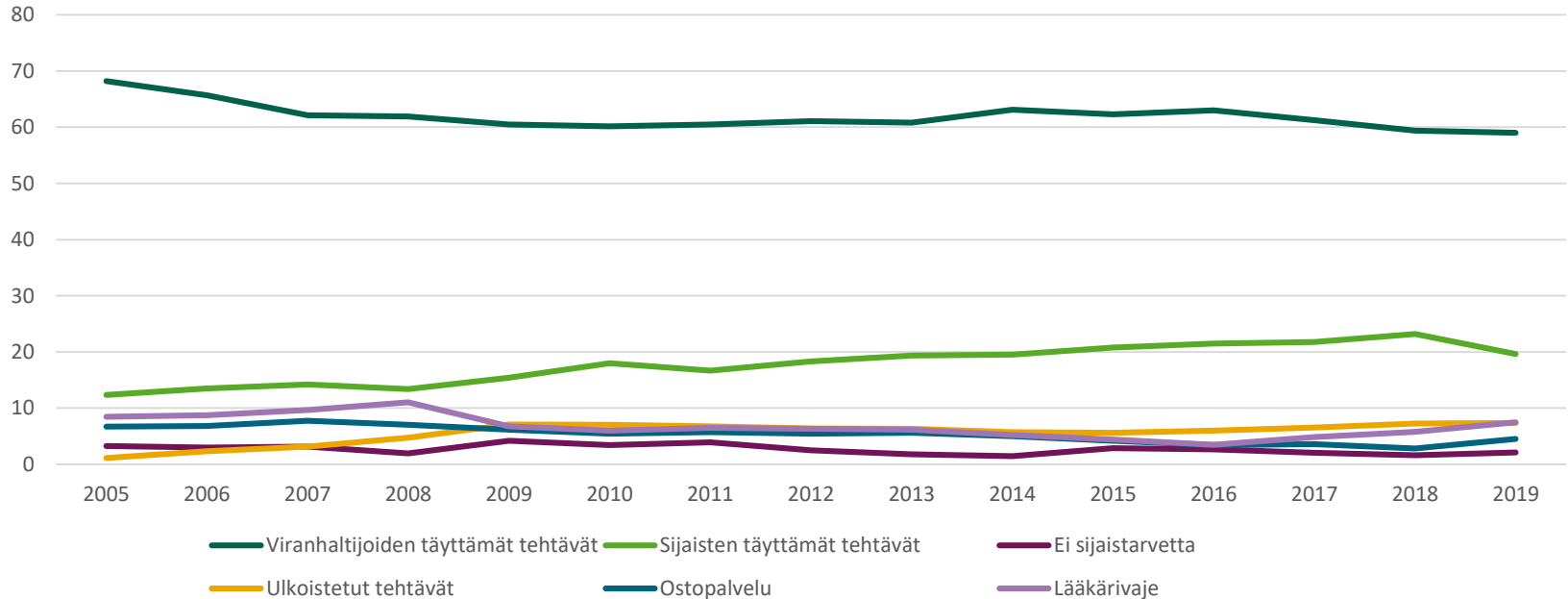
Terveyskeskusten lääkärintehtävät vuosina 2016–2019

	2016	2017	2018	2019	Muutos 2018-19
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Virat ja toimet					
Viranhaltija työssä	2 484,5	2 390,0	2 353,0	2349,0	-4,0
Sijainen	847,0	848,5	919,0	780,0	-139,0
Ei sijaistarvetta	105,0	80,0	63,5	83,0	19,5
Ulkoistetut tehtävät	236,5	254,0	287,0	293,0	6,0
Ostopalvelu	134,5	139,5	112,0	178,0	66,0
Lääkärivaje	136,5	188,5	227,5	296,5	69,0
Yhteensä	3 944,0	3 900,5	3 962,0	3979,5	17,5

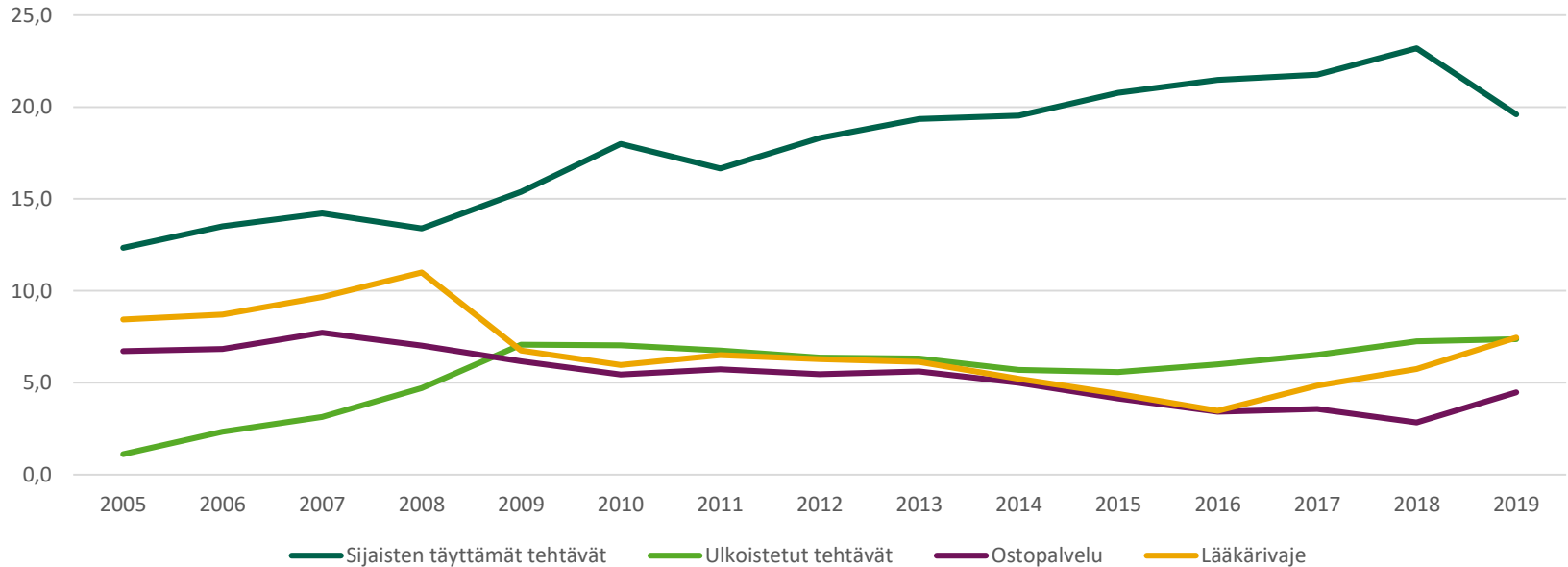
Terveyskeskusten lääkärintehtävät 2016–2019

	2016	2017	2018	2019	Muutos 2018-19
Virat ja toimet	%	%	%	%	%-yks.
Viranhaltija työssä	63,0	61,3	59,4	59,0	-0,4
Sijainen	21,5	21,8	23,2	19,6	-3,6
Ei sijaistarvetta	2,7	2,1	1,6	2,1	0,5
Ulkoistetut tehtävät	6,0	6,5	7,2	7,4	0,2
Ostopalvelu	3,4	3,6	2,8	4,5	1,7
Lääkärivaje	3,5	4,8	5,7	7,5	1,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

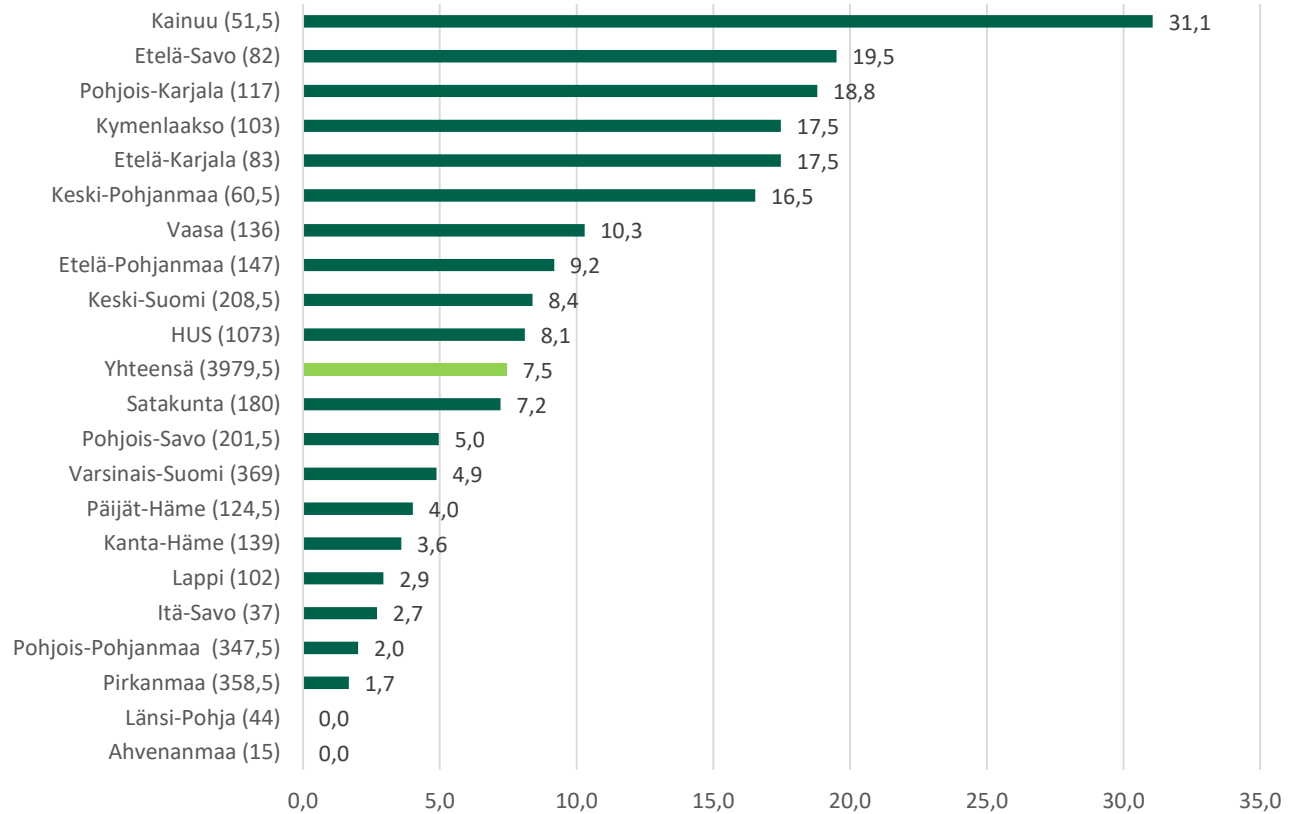
Lääkärien tehtävien täyttötilanteen kehitys 2005-2019 (%)

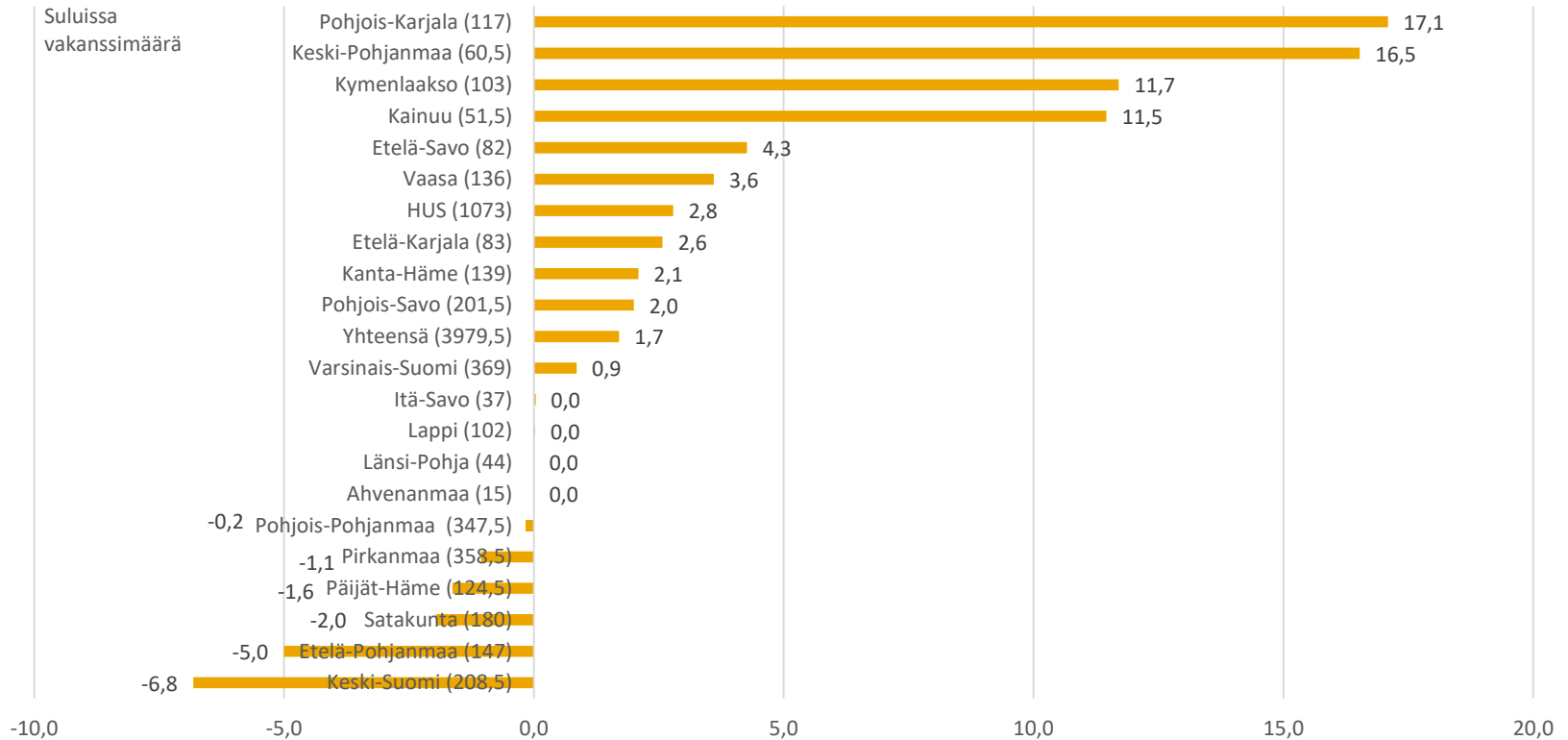
Lääkärin tehtävien täyttötilanne vuosina 2005-2019 (%): sijaiset, ulkoistukset, ostopalvelut ja vaje

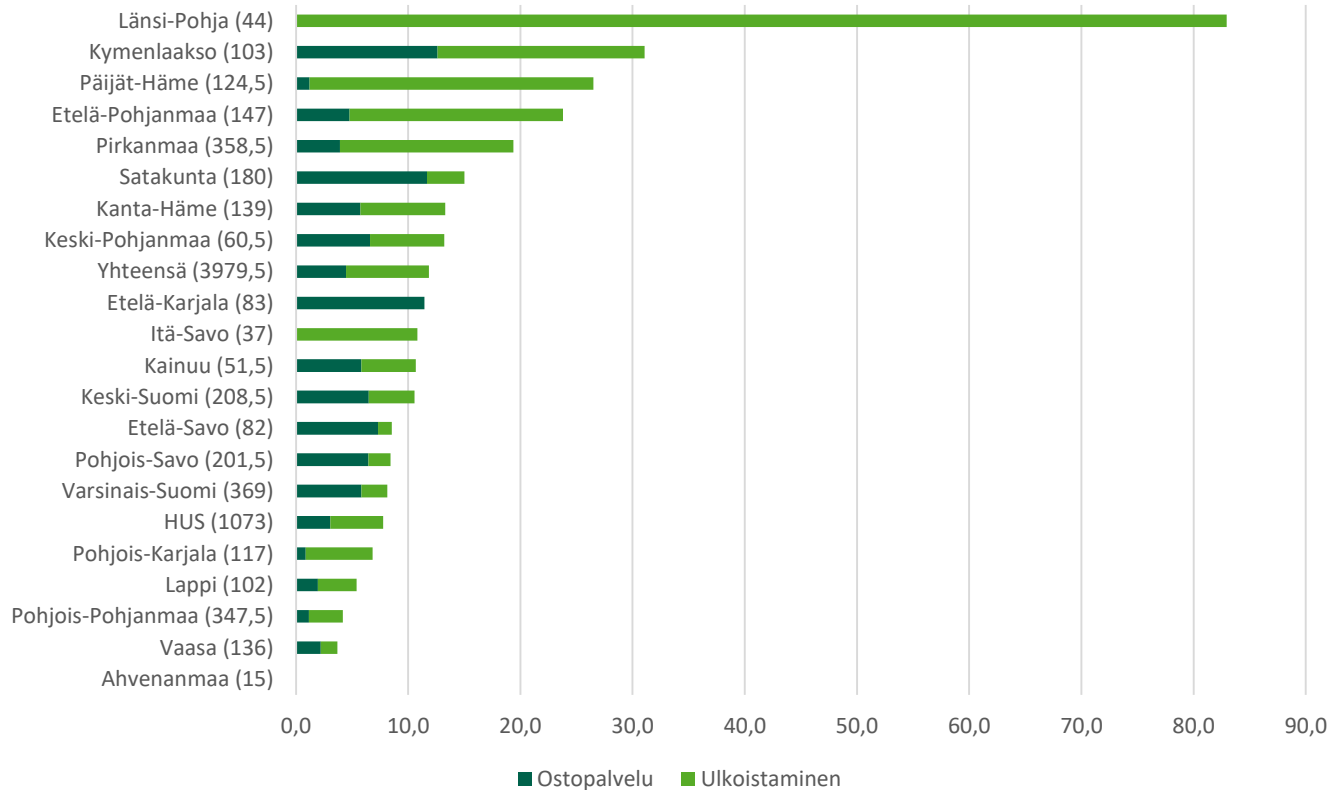
Terveyskeskusten lääkärivaje (%) sairaanhoitopiireittäin 2.10.2019

Lääkärivajeen muutos sairaanhoitopiireittäin 2018-2019 %-yksikköä

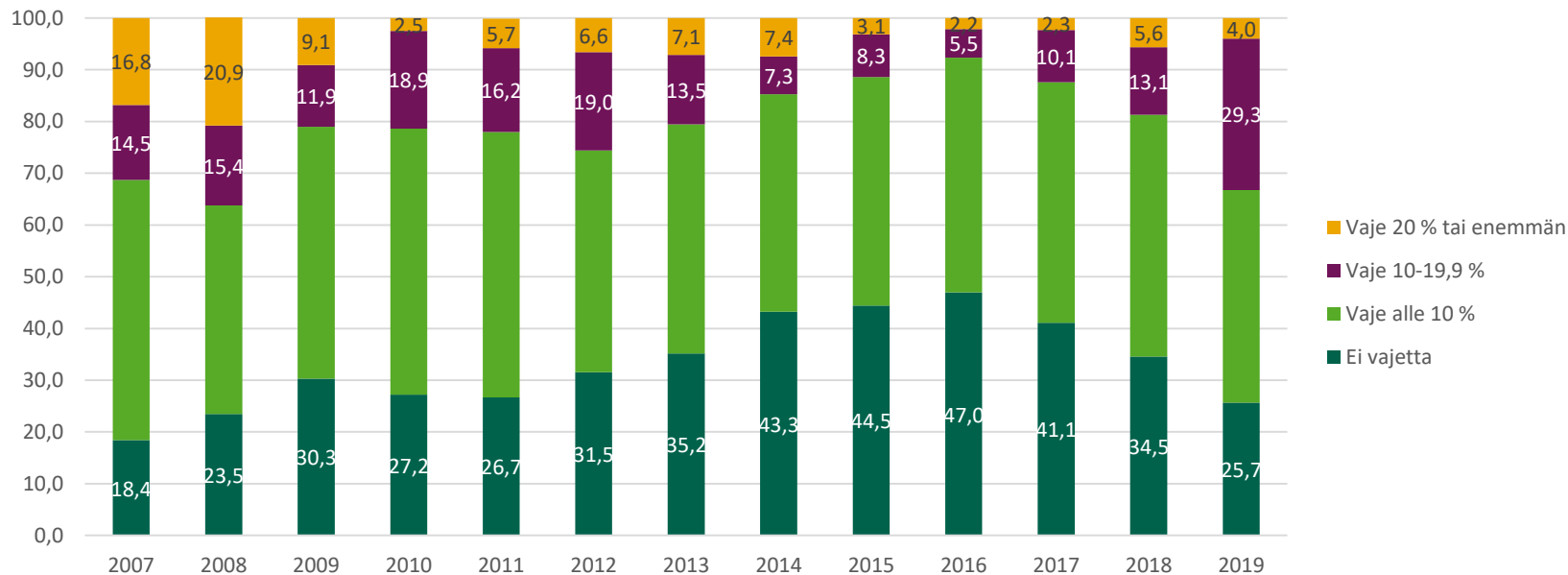
Ulkoistaminen ja
ostopalvelut
%-osuus
tehtävistä
2.10.2019

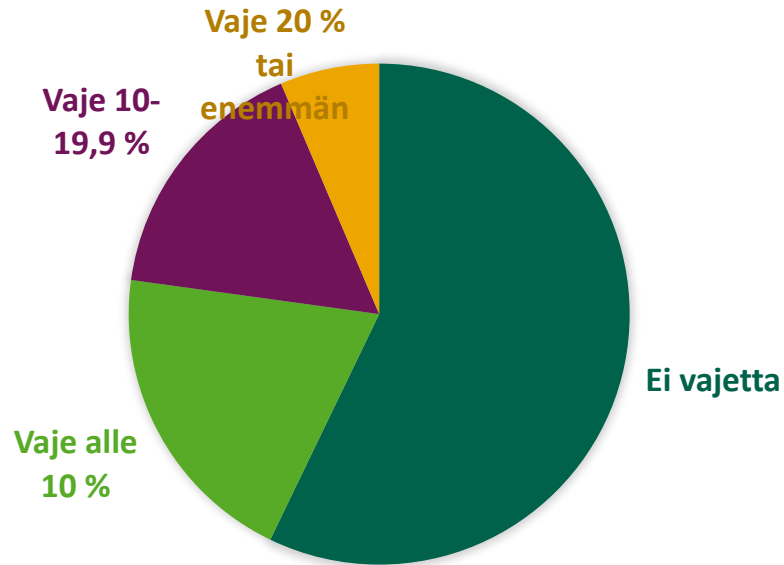
Suluissa vakanssien lukumäärä

Terveyskeskusten lääkärivaje suhteessa väestöön

Osuus väestöstä

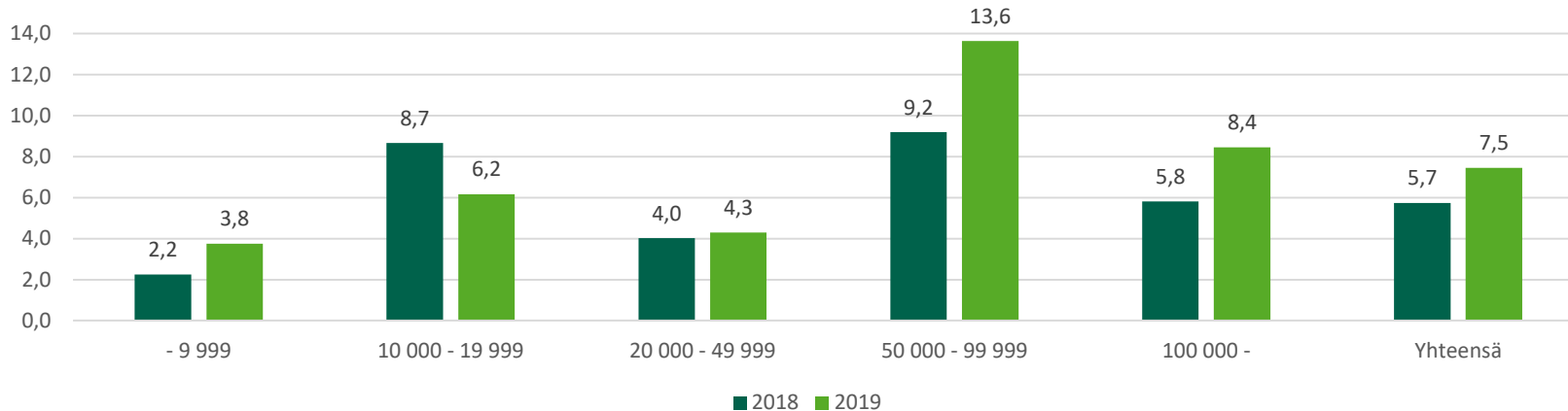
Terveyskeskusten lukumäärä ja väestö vajeryhmittäin

Vajeryhmät 2019	LKM (140)	%
Ei vajetta	80	57,1
Vaje alle 10 %	28	20,0
Vaje 10-19,9 %	23	16,4
Vaje 20 % tai enemmän	9	6,4

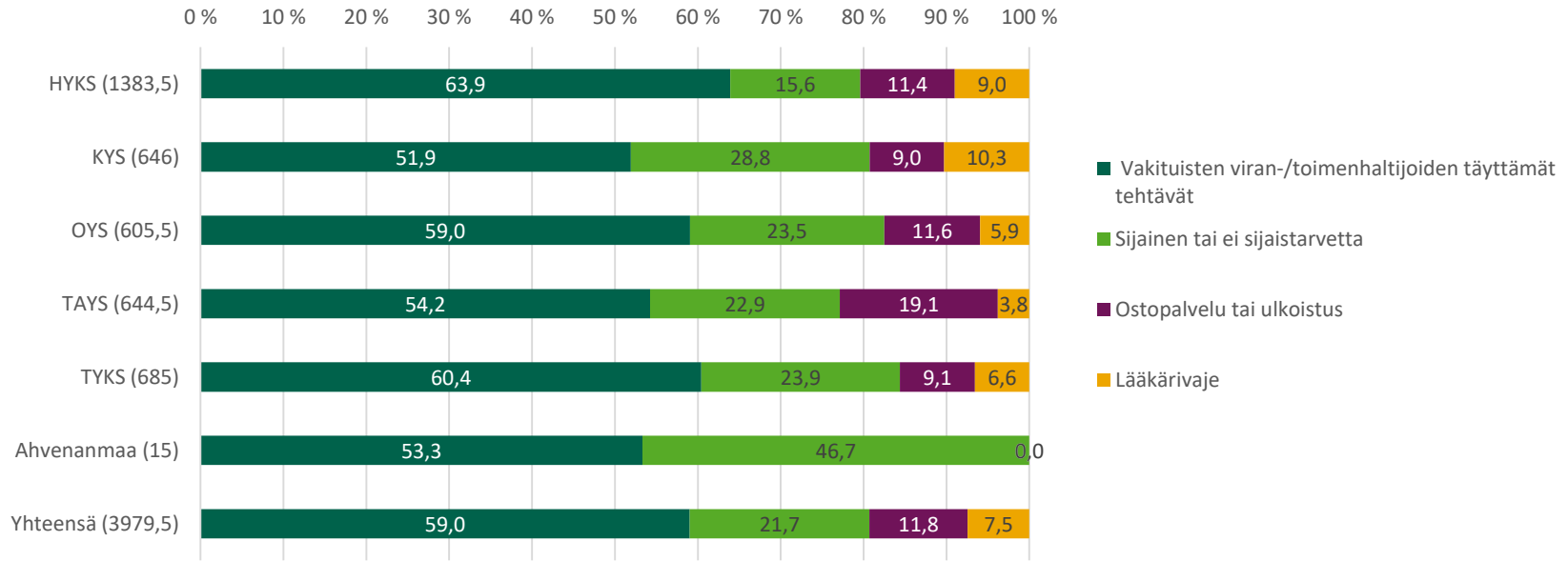
Vajeryhmät 2019	Väestö milj.	%
Ei vajetta	1,41	25,7
Vaje alle 10 %	2,27	41,1
Vaje 10-19,9 %	1,62	29,3
Vaje 20 % tai enemmän	0,22	4,0

Lääkärivaje (%) ja terveyskeskuksen väestöpohja

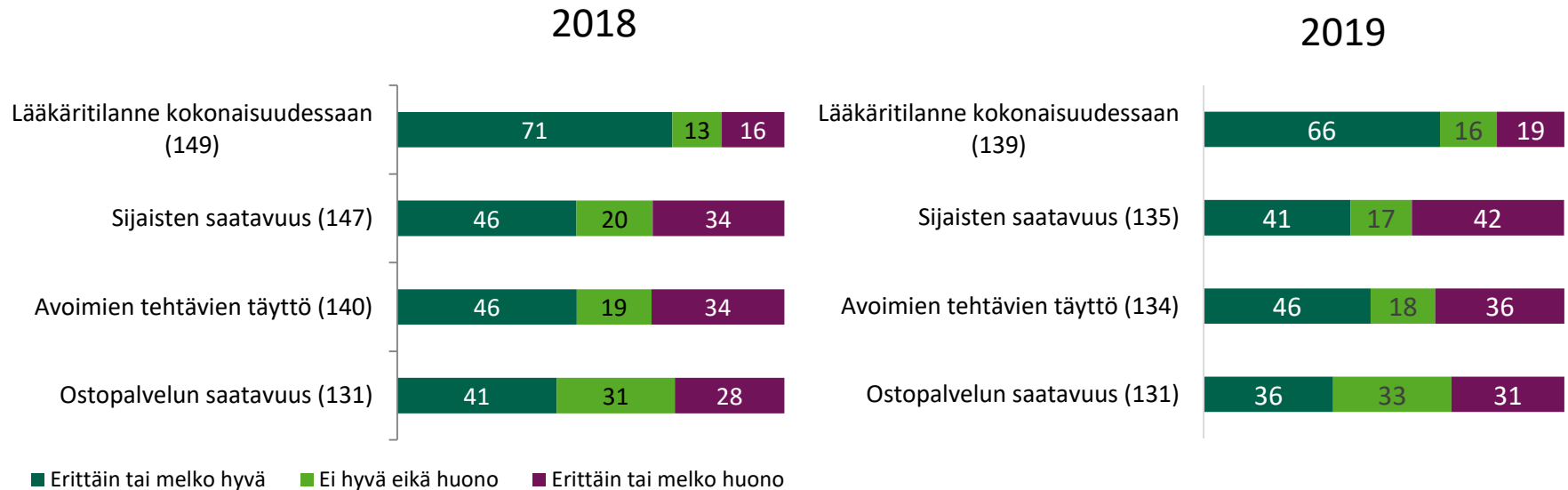

	-9 999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999	100 000-	Yhteensä
Terveyskeskuksia (lkm)	48	27	42	9	14	140
Vakansseja	240	340,5	1068,5	454,5	1876,0	3979,5
Terveyskeskuksia (%)	34,3	19,3	30,0	6,4	10,0	100
Vakansseja (%)	6,0	8,6	26,9	11,4	47,1	100
Väestöstä (%)	4,9	6,9	22,7	10,9	54,7	100

Terveyskeskusten lääkärintehtävät erityisvastuualueittain 2.10.2019

Johtavien lääkärien arvio työvoimatilanteesta (%), vertailu vuoteen 2018

Tunnuslukuja
lääkärtilanteesta
2.10.2019

Sairaanhopiiri	Lääkärin tehtävät lkm	Asukkaita/ lääkäriin tehtävä	Asukkaita/ paikalla ollut lääkäri*
Ahvenanmaa		15	1 986
Etelä-Karjala		83	1 551
Etelä-Pohjanmaa		147	1 322
Etelä-Savo		82	1 164
HUS		1 073	1 554
Itä-Savo		37	1 110
Kainuu		51,5	1 419
Kanta-Häme		139	1 233
Keski-Pohjanmaa		60,5	1 239
Keski-Suomi		208,5	1 212
Kymenlaakso		103	1 618
Lappi		102	1 150
Länsi-Pohja		44	1 321
Pirkanmaa		358,5	1 501
Pohjois-Karjala		117	1 415
Pohjois-Pohjanmaa		347,5	1 195
Pohjois-Savo		201,5	1 243
Päijät-Häme		124,5	1 697
Satakunta		180	1 215
Vaasa		136	1 248
Varsinais-Suomi		369	1 297
Yhteensä		3 979,5	1 387

Vakanssimäärän mitoitus

- Terveyskeskusten lääkäritilannekyselyssä on perinteisesti kysytty onko vakanssien kokonaismäärä oikein mitoitettu suhteessa väestön tarpeisiin, jos vakanssimäärä olisi kokoaikaisesti täytetty lääkäreillä.
- Tällä kertaa kysyttiin lisäksi arviota lisävakanssien tarpeesta, jos halutaan yltää hallituksen tavoitteeseen 7 päivän hoitotakuusta.

Terveyskeskuksen vakanssien nykyisen kokonaismäärän mitoitus suhteessa alueen väestön tarpeisiin, vakanssien lisäystarve

Terveyskeskuksen väestöpohja	Terveyskeskuksia yhteensä, lkm	Terveyskeskuksista toivoo lisää vakansseja, lkm (%)	Vakanssien lisäystarve, lkm (kaikki vakanssit)	Vakanssien lisäystarve, %
- 9 999	48	12 (25 %)	11,5 (240)	4,8 %
10 000 - 19 999	27	10 (37 %)	18,5 (340,5)	5,4 %
20 000 - 49 999	42	22 (52 %)	77,5 (1068,5)	7,3 %
50 000 - 99 999	9	7 (55 %)	38,5 (454,5)	8,5 %
100 000 -	14	12 (78 %)	165,5 (1876)	8,8 %
Yhteensä	140	63 (45 %)	311,5 (3979,5)	7,8 %

Sytä lisäystarpeelle on mm. väestönkasvu tai ikääntyminen, ongelmat hoitoon pääsyssä, 'muut' työt vievät aikaa potilastyöltä, ennaltaehkäisevään työhön ei riitä resursseja, tehtäviä 'valuu' erikoissairaanhoidosta

Seitsemän päivän hoitotakuu ja tarvittavat lisävakanssit

”Hallitusohjelmaan on asetettu tavoite, että kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee seitsemän (7) päivän sisään hoidon tarpeen arvioinnista.

Kuinka monta lääkärin tehtävää tai vakanssia johtamassasi terveyskeskuskokonaisuudessa tarvittaisiin lisää, jotta tavoitteeseen yllettäisiin?”

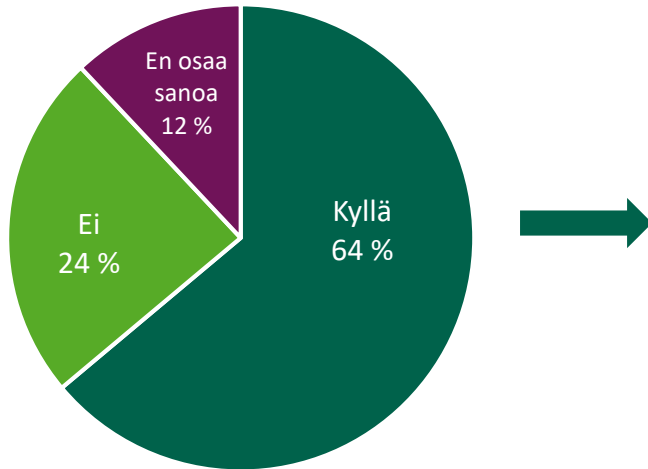
Keskimäärin vakansseja arvioitiin tarvittavan lisää n. 18 prosenttia suhteessa terveyskeskusten kokonaisvakanssimäärään, mikä tarkoittaa koko maassa n. 725 vakanssia.

Noin joka kuudennessa vastanneista terveyskeskuksista ei tarvita lisää vakansseja.

Terveyskeskuskyselyn vuosittain vaihtuvat kysymykset

- Tämän vuoden lisäkysymykset koskivat lääkäriyön sisältöä ja tarkemmin sitä, onko lääkärin tehtävässä johtavan lääkärin arvion mukaan sellaista työtä, jonka jokin muu ammattiryhmä voisi hoitaa ja jos on, niin minkälaisesta työmäärästä on kyse prosentteina.
- Lisäksi kysyimme, onko terveyskeskuskokonaisuudessa sellaista sektorityötä, jonka vastaaja järjestäisi toisin.
- Mikäli vastaus oli kyllä, pyysimme esimerkkejä.

Tunnistatko nykyisessä terveyskeskuslääkäriin työnkuvassa sellaisia tehtäviä, jotka olisi tarkoituksenmukaisempaa hoitaa jonkin toisen ammattiryhmän toimesta?

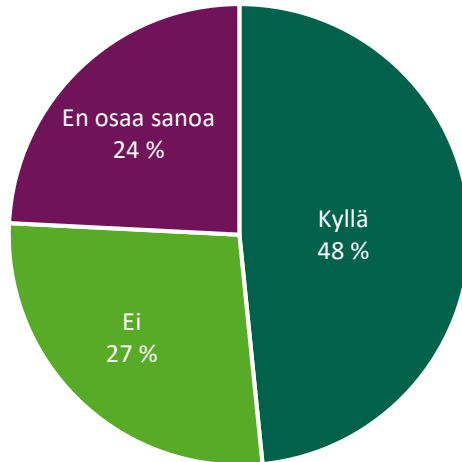

'Kyllä' vastauksen antaneet arvioivat, että **keskimäärin 19%** työstä on sellaista, joka olisi tarkoituksenmukaisempaa hoitaa jonkin toisen ammattiryhmän toimesta

Esimerkkejä tehtävistä, jotka olisi tarkoituksenmukaisempaa hoitaa jonkin toisen ammattiryhmän toimesta

- Kroonisten/pitkäaikaissairauksien kontrollit hoitajille. Vain tarvittaessa lääkärille.
 - Tilastointi, toimistotyö sihteereille/palvelusihteereille.
 - Fysioterapeuttien parempi ja suurempi hyödyntäminen, esim. tule-potilaille fysioterapeutin suoravastaanotto.
 - Osa kiire/päivystysvastaanotosta hoitajille.
 - Asioiden valmistelu ennen vastaanottoa hoitajille/avustavalle henkilökunnalle.
 - Lääkelistojen päivitys farmaseuteille/hoitajille.
 - Sosiaalipuolen asioiden hoitaminen, palveluohjauksen tehostaminen sosiaalihoitajille.
 - Lausunnot ja todistukset. Osan voisi kirjoittaa tai esitäyttää joku muu kuin lääkäri.
 - Huoneen varustelu avustavalle henkilökunnalle.
-

Onko lääkärintyössä sellaista tiettyyn potilas- tai asiakasryhmään kohdistuvaa työtä (ns. sektorityötä), jonka järjestäisit toisella tavalla?

Esimerkkejä sektorityöstä, jonka järjestäisi toisella tavalla 1/2

- **Neuvolatyö, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto.**
 - Alaan perehtyneet lääkärit, työn keskittäminen tai ”neuvolatyötä ei pitäisi päästää eriytymään terveyskeskuslääkärin työstä”.
 - Vuosikontrollit hoitajien toimesta ja/tai kohdentaminen vain tarvitseville.
 - Neuvola-asetus (seulonta) vie paljon lääkäriyövoimaa. Mitoituksen väljentäminen.
 - **Pitkäaikaissairaiden/ paljon palveluja tarvitsevien potilaiden hoito.**
 - Hoidon jatkuvuuteen panostaminen ja hoitajaresurssin käyttäminen tähän. Sosiaalipuolen, terveydenhuollon ja työllistämispalvelujen yhteistyön tiivistäminen.
 - **Kotisairaanhoido.**
 - Keskittäminen tai osaksi terveyskeskuslääkärityötä.
-

Esimerkkejä sektorityöstä, jonka järjestäisi toisella tavalla 2/2

- Mielenterveyspotilaiden ja päihdeongelmaisten hoito.
 - ”Omia erityistyöntekijöitä matalalla kynnyksellä”
 - ”Hoidon keskittäminen ja osaamisen vahvistaminen”
 - ”Mielenterveys ja päihdeyhteistyön kehittäminen”
 - ”Enemmän alueellista yhteistyötä”
-

Yhteenveto tuloksista

- Lääkärivaje on kasvanut. 2.10.2019 terveyskeskuksissa oli hoitamatta 296,5 lääkärin tehtävää, mikä oli 7,5 % kaikista tehtävistä ja 1,8 %-yksikköä enemmän kuin edellisenä vuonna.
- Lääkärtilanteessa on alueellisia eroja. Yli 10 % lääkärivaje oli Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Vaasan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä.
- Sijaisten määrä on laskenut verrattuna edelliseen vuoteen. Myös johtavien lääkäreiden arvioit sijaisten saatavuudesta ovat heikentyneet.

Yhteenveto tuloksista

- Lisävakanssien tarve oli yhteensä 311,5 kappaletta eli 7,8 % vakanssien kokonaismäärästä. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 188 kappaletta (4,7 %).
- Hallituksen tavoitteeseen seitsemän (7) päivän hoitotakuusta liittyvä lisävakanssien tarve on koko maassa n. 725 vakanssia. Noin joka kuudennessa vastanneista terveyskeskuksista ei tarvittaisi lisää vakansseja.

Yhteenveto tuloksista

- Noin 2/3 kyselyyn vastanneista johtavista lääkäreistä arvioi, että terveyskeskuslääkärin työssä on tehtäviä, joita jokin muu ammattiryhmä voisi hoitaa. Tällaisten tehtävien osuus lääkärin työstä arvioidaan noin viidennekseksi. Muiden ammattiryhmien hoidettaviksi sopivia tehtäviä ovat mm. erilaiset avustavat tehtävät. Lisäksi esim. fysioterapeuttien, farmaseuttien ja sosiaalityöntekijöiden/-ohjaajien ammattitaitoa voisi hyödyntää aiempaa enemmän.
- Sektorityötä, jonka johtavat lääkärit järjestäisivät toisin oli mm. kouluterveydenhuolto ja neuvolatyö, pitkäaikaissairaiden hoito, kotisairaanhoido ja mielenterveyspalvelut.